

Information Anxiety and Its Limitations: A Systematic Review Study

Ali Imanzadeh*

Associate Professor, Department of Education and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran

Naeimeh Beyrampour
Basmenj

M.A. in Educational Psychology, Department of Education and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran

Maryam Marandi
Heidarloo

Assistant Professor. Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran

Abstract

Information anxiety is one of the emerging challenges of human life, which has emerged and expanded with the development of rhizome thinking under the shadow of post-structuralist thinking. The aim of the current research was the conceptualization, limits and dimensions of information anxiety. The method of this research is a systematic review that was conducted in 1402. In order to collect data, Google Scholar, PubMed, Scopus, Science Direct Cinahal, SID, and Magiran databases were used. In order to search, the keywords information anxiety, dimensions of information anxiety, and consequences of information anxiety were used in Persian sources and the words Dimensions of information anxiety, information anxiety and related words were used in English sources. MESH was also used to determine keywords. Strobe checklist and Consort checklist were used to check the quality of articles. From the 170 articles found, according to the selection criteria, 24 studies were found to be eligible and included in the present study. The findings of the research showed that the concept of information anxiety is ambiguous and its limits are not fully known. Information anxiety actually comes from the growing gap between the amount of available information and our ability to process and understand it, and

* Corresponding Author: aliiimanzadeh@tabrizu.ac.ir

How to Cite: Imanzadeh, A., Beyrampour Basmenj, N., & Marandi Heidarloo, M. (2024). Information Anxiety and Its Limitations: A Systematic Review Study. *Journal of knowledge retrieval and semantic systems*, 11 (41), 161-198. DOI: 10.22054/jks.2024.76750.1623

this type of anxiety is fundamentally different from concepts such as library anxiety and internet anxiety. This type of anxiety has three basic dimensions of information overflow, inability to understand and process information, and inability to access and find available information. Information anxiety has many negative personal, psychological and social consequences such as feelings of disappointment and frustration, feelings of abandonment, loneliness and existential loneliness. Developing information literacy, practicing self-care and setting limits on information consumption and changing epistemological attitudes about information can help reduce feelings and severe stress associated with information anxiety.

1. Introduction

One of the challenges that emerged and is expanding with the emergence of social networks and the growth of rhizome spaces in modern epistemology is information anxiety (Brown & Duguid, 2017). The fear and apprehension caused by the abundance of information and lack of logical order is known as information anxiety. Information anxiety is one of the effects of information overflow (Hartog, 2017). In information anxiety, the type of information is not important and only the amount of information is important (Schick, Gordon & Haka, 1990). Information anxiety is related to attitudes about finding, selecting, processing, interpreting, managing and using information (Conhaim, 2001). With the advent of the Internet, smartphones, and other digital devices, we can quickly and easily access vast amounts of data about any topic imaginable. While this abundance of information has many benefits, it can lead to a situation called "information anxiety" (Shi, 2022). More precisely, information anxiety is a state of worry and stress caused by a large and extensive amount of information that needs to be processed. According to the mentioned cases and also the numerous researches that have been done in the field of information anxiety, the present study aims to investigate and explain the concept of information anxiety, its limits and gaps, the dimensions and components of information anxiety, the consequences of information anxiety and the difference of information anxiety with similar concepts such as anxiety. Library, Internet anxiety, etc. have been systematically reviewed.

2. Literature Review

The issue of information anxiety and its destructive effects on individuals and organizations has been discussed since 1605. Sir Francis Bacon probably used this term for the first time in 1915 in his book *The Progress of Learning*. Later, the term information anxiety was introduced in Richard Worman's best-selling book with the same title

(Girard & Allison, 2008). The concept of information anxiety has gone through different stages, including library anxiety, computer anxiety, and internet anxiety. In the meantime, based on the studies, information anxiety has differences with other types of anxiety, including library anxiety, internet anxiety, etc. (Cadier, Ding & El Khazzar, 2021). Information anxiety can have different dimensions and components. In the information anxiety model, de Oliveira et al. (2023) mention information complexity or cognitive overload, fear of losing important information, concerns about the accuracy and quality of information, and limited time as dimensions of information anxiety.

3. Methodology

This study is a systematic review that was conducted in 1402 and it was investigated to determine the conceptualization of the limits and gaps in the evolution of information anxiety and its dimensions and components. Databases, Google Scholar, PubMed, Scopus, Science Direct Cinahal, SID, and Magiran were examined. Persian and English languages were used for searching. For this purpose, the keywords: information anxiety, dimensions of information anxiety, and consequences of information anxiety were used in Persian sources and the words Dimensions of information anxiety, and information anxiety, were used in English sources. MESH was also used to determine keywords. In order to determine the appropriateness of the articles with the research topic, first the title and then the abstract of the articles were examined, and after the approval of the article in terms of place of execution, year of implementation and topic, all the texts of the articles were studied by one of the researchers for further examination. Strobe checklist was used to check the quality of descriptive articles. This checklist has 22 parts, which were scored based on the importance of each part according to the present study. The final score of the checklist was 30 and the minimum acceptable score was 20. From the 170 articles found, according to the selection criteria, 24 studies were found to be eligible and included in the present study.

4. Results

The findings of the research showed that the concept of information anxiety is ambiguous and its limits are not fully known. Information anxiety actually comes from the growing gap between the amount of available information and our ability to process and understand it, and this type of anxiety is fundamentally different from concepts such as library anxiety and internet anxiety. This type of anxiety has three basic dimensions of information overflow, inability to understand and process information, and inability to access and find available

information. Information anxiety has many negative personal, psychological and social consequences such as feelings of disappointment and frustration, feelings of abandonment, loneliness and existential loneliness. There are many ways to overcome information anxiety. What is prominent in information anxiety are the challenges and stresses associated with the sheer volume of information available. In information anxiety, people must have the ability to control their information exposure and actively choose which information sources to interact with. This prevents people from being overwhelmed by irrelevant or unreliable information. By selectively accessing reliable sources and filtering out unnecessary information, people can reduce their information anxiety to some extent.

5. Discussion

With the tendency of humans to virtual space, which is characterized by information bombardment, the feeling of being abandoned and thrown in the shadow of this information increases. In fact, information anxiety in the shadow of human confusion in organizing knowledge and information and immersing a person in it can fuel the feeling of existential loneliness. Information anxiety, which has arisen in the shadow and context of the rhizomatic growth of social networks and in the context of rhizomatic epistemology, is considered as a threat to human life and can have different physical, social, psychological and even educational consequences for a person. The failure to properly face these threats and failure to control this type of anxiety can affect the quality of a person's life in all its dimensions. Although information anxiety itself is a consequence of some factors, including immersion in virtual space, it can also cause other consequences. Although overcoming anxiety cannot happen in the short term and requires fundamental changes in the epistemological system, ontology and even the individual's value system, these obstacles can be overcome by adopting certain approaches.

6. Conclusion

Developing information literacy, practicing self-care and setting limits on information consumption and changing epistemological attitudes about information can help reduce feelings and severe stress associated with information anxiety.

Keywords: Access to Information, Anxiety, Information Anxiety, Systematic Review

اضطراب اطلاعاتی و حدود و ثغور آن: مطالعه‌ای به روش مرور نظام‌مند

علی ایمان‌زاده* * دانشجویار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

نعیمه بیرام‌پور باسمنج کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

مریم مرندی حیدرلو استادیار، گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

چکیده

اضطراب اطلاعاتی یکی از چالش‌های نوظهور زندگی بشری است که با توسعه تفکر ریزومی در سایه تفکر پساساختارگرایی ظهور و بسط یافته است. هدف پژوهش حاضر، مفهوم‌شناسی، حدود و ثغور و ابعاد اضطراب اطلاعاتی بود. روش این پژوهش مروری نظام‌مند است که در سال ۱۴۰۲ انجام گرفته است. جهت گردآوری داده‌ها از پایگاه‌های گوگل اسکالر، مگیران، مرکز اطلاعات جهاد دانشگاهی، سیناهل، ساینس دایرکت، پاب‌مد و اسکوپوس استفاده شد. جهت جستجو از کلمات کلیدی اضطراب اطلاعاتی، ابعاد اضطراب اطلاعاتی، پیامدهای اضطراب اطلاعاتی در منابع فارسی و از کلمات Dimensions of information anxiety, Information anxiety و کلمات وابسته به آن در منابع انگلیسی استفاده شد. از سرعنوان‌های واژگان پزشکی (مش) نیز جهت تعیین کلمات کلیدی استفاده شد. جهت بررسی کیفیت مقالات از سیاهه واریسی استروب و سیاهه واریسی کانسورت استفاده گردید. از ۱۷۰ مقاله یافت شده با توجه به معیارهای انتخاب مقالات، نهایتاً ۲۴ پژوهش واجد شرایط شناخته و به مطالعه حاضر وارد شدند. یافته‌های پژوهش نشان داد مفهوم اضطراب اطلاعاتی از ابهام معنایی برخوردار بوده و حدود و ثغور آن هم به‌طور کامل شناخته شده نیست. اضطراب اطلاعاتی در واقع از شکاف فزاینده بین مقدار اطلاعات موجود و توانایی ما برای پردازش و درک آن ناشی می‌شود و این نوع اضطراب با مفاهیمی نظیر اضطراب کتابخانه‌ای و اضطراب اینترنتی تفاوت بنیادین دارد. این نوع اضطراب از سه بُعد اساسی سرریز اطلاعات، ناتوانی در فهم و پردازش اطلاعات و ناتوانی در دسترسی و پیدا کردن اطلاعات موجود برخوردار است. اضطراب اطلاعاتی پیامدهای منفی فردی، روان‌شناختی و اجتماعی متعدد نظیر احساس ناامیدی و سرخوردگی، احساس رهاشدگی، و نهادگی و

احساس تنهایی اگزستانسیال را به همراه داشته باشد. توسعه سواد اطلاعاتی، تمرین مراقبت از خود و تعیین محدودیت در مصرف اطلاعات و تغییر نگرش معرفت‌شناختی در باب اطلاعات می‌تواند به کاهش احساسات و استرس شدید مرتبط با اضطراب اطلاعات کمک کند.

کلیدواژه‌ها: اضطراب، دسترسی به اطلاعات، اضطراب اطلاعاتی، مرور نظام‌مند

مقدمه

رشد سریع علم در کنار پیامدهای مثبت آن چالش‌هایی را نیز می‌تواند به همراه داشته باشد. یکی از چالش‌هایی که با ظهور شبکه‌های اجتماعی و رشد فضاهای ریزومی در معرفت‌شناسی نوین ظهور پیدا کرده و در حال گسترش است، اضطراب اطلاعاتی است (Brown & Duguid, 2017). ترس و دلهره ناشی از فراوانی اطلاعات و عدم نظم منطقی آن را اضطراب اطلاعاتی می‌دانند. مسئله اضطراب اطلاعاتی و اثرات مخرب آن بر روی افراد و سازمان‌ها از سال ۱۶۰۵ مطرح بوده است. احتمالاً سرفرانسیس بیکن برای اولین بار در سال ۱۹۱۵ این واژه را در کتاب پیشرفت یادگیری به کار برد. بعدها عبارت اضطراب اطلاعاتی در کتاب پرفروش ریچارد وورمن که با همین عنوان به چاپ رسید، مطرح شد (Girard & Allison, 2008). اضطراب اطلاعاتی می‌تواند افراد را در هر سطحی پریشان کند (Wurman, 1989). زمینه به وجود آمدن مسائل، انتقال اطلاعات به شکل دیجیتال است. وضعیتی که در آن اطلاعات نه به شکل چاپی، بلکه به شکل دیجیتال در دسترس هستند. از دهه ۱۹۷۰ با افزایش اینترنت و از دهه ۱۹۹۰ با ظهور وب جهان‌گستر و در ادامه به تدریج با ظهور ابزارهای شبکه‌های اجتماعی این وضعیت تشدید شده است. در نتیجه باعث شده که مقدار زیادی از اطلاعات و انواع منابع اطلاعاتی از طریق رسانه‌ها و کانال‌های مختلف ارتباطی در دسترس باشد. تنوع ارتباطات اطلاعاتی و حجم بالای اطلاعات در دسترس ریشه مشکلات است (Bawden & Robinson, 2009). اضطراب اطلاعاتی از اثرات سرریزی اطلاعات است (Hartog, 2017). در اضطراب اطلاعاتی نوع اطلاعات مهم نیست و صرفاً مقدار اطلاعات مهم است (Schick et al., 1990). اضطراب اطلاعاتی مربوط به نگرش در مورد یافتن، انتخاب، پردازش، تفسیر، مدیریت و استفاده از اطلاعات است (Conhaim, 2001). پنج عامل به وجود آورنده اضطراب اطلاعاتی از این قرارند: درک نکردن اطلاعات، تعصب نسبت به مقدار اطلاعاتی که باید فهمیده شود، ندانستن اینکه اطلاعات خاصی (اطلاعات مورد نیاز) وجود دارد، ندانستن اینکه اطلاعات را دقیقاً از کجا می‌توان پیدا کرد و دانستن اینکه اطلاعات را دقیقاً از کجا می‌توان پیدا کرد ولی کلید دسترسی به آن را نداشت. قابلیت‌های فناوری مدرن موجب گسترش اطلاعات و دسترسی بی‌سابقه به آن شده است. وضعیت کنونی ما همانند فرد تشنه‌ای است که محکوم به خوردن آب با نی خیلی باریک از یک شیر بزرگ و پرفشار آب است (Wurman, 1989).

در حقیقت در شکاف بین سرریزی اطلاعات و اینکه با آن همه اطلاعات چه کنیم، گرفتار شده‌ایم (Fox, 1998). در زمان حاضر که به‌عنوان عصر اطلاعات شناخته می‌شود، توانایی فناوری‌های اطلاعاتی در جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات به حدی گسترش یافته است که باعث انفجار و سرریز اطلاعات شده است. در عصر مدرن، زندگی با انواع رسانه‌ها و شکل‌های مختلف آن‌ها احاطه شده و در واقع رسانه‌ها، تبدیل به بخش مهمی از زندگی مردم دنیا شده‌اند. امروزه ما بیش از هر زمان دیگری به اطلاعات دسترسی داریم. اطلاعات به‌عنوان یکی از ارزشمندترین دارایی‌ها در جامعه مطرح شده است و برای کسب و کار، پژوهش‌ها، توسعه فناوری و زندگی روزمره ضروری شده است. با ظهور اینترنت، تلفن‌های هوشمند و سایر دستگاه‌های دیجیتالی، می‌توانیم به سرعت و به راحتی به حجم عظیمی از داده‌ها در مورد هر موضوعی که قابل تصور باشد دسترسی داشته باشیم. در حالی که این فراوانی اطلاعات فواید زیادی دارد، اما می‌تواند منجر به وضعیتی به نام «اضطراب اطلاعاتی» شود (Shi, 2022). اضطراب اطلاعاتی یکی از مشکلات روزمره افراد در دنیای پرفشار و پر اطلاعات امروزی و اصطلاحی است که توسط وورمن^۱ ابداع شده است که یک احساس غرق شدن یا استرس ناشی از ناتوانی در مدیریت یا پردازش مؤثر حجم زیادی از اطلاعاتی است که روزانه با آن مواجه می‌شویم. این وضعیت می‌تواند به طرق مختلف ظاهر شود، از جمله دشواری در تصمیم‌گیری، مشکل در تمرکز و احساس سردرگمی یا سرگردانی. با توجه به حجم بسیار زیاد اطلاعات موجود در جامعه، افراد به‌سختی قادر به پردازش و فهمیدن تمام این اطلاعات هستند؛ بنابراین، بسیاری از ما با تحمل فشار و استرس ناشی از بسیاری از اطلاعات که در دسترس ما هستند، روبه‌رو هستیم (Bawden & Robinson, 2009). به عبارت دقیق‌تر، اضطراب اطلاعاتی به حالت نگران شدن و استرس ناشی از حجم زیاد و گسترده‌ای از اطلاعات که باید پردازش شود، گفته می‌شود. در حال حاضر، با توجه به روند روبه‌رشد فناوری و جامعه‌ای که همچنان در حال گسترش است، محصولات جدید و خبرهای جدید همچنان قابل دستیابی هستند. این موضوع باعث شده است که بسیاری از افراد در جامعه، به دلیل حجم زیاد اطلاعات، به‌سختی قادر به پردازش و فهمیدن تمام این اطلاعات باشند (Al-Youzbaky & Hanna, 2022). مفهوم اضطراب اطلاعات، مراحل مختلفی از جمله اضطراب کتابخانه‌ای، اضطراب رایانه و اضطراب اینترنتی را طی کرده است. در این میان بر اساس مطالعات صورت گرفته شده، اضطراب اطلاعاتی تفاوت‌هایی با انواع دیگر

^۱. Wurman, R. S.

اضطراب‌ها از جمله اضطراب کتابخانه‌ای، اضطراب اینترنت و... دارد (Cadier et al., 2021). اضطراب کتابخانه‌ای و اطلاعاتی مفاهیمی نزدیک به هم هستند، اما دارای تمایزات مهمی هستند. اضطراب کتابخانه به معنی اضطراب و استرس در محیط کتابخانه است. این نوع اضطراب ممکن است به دلیل صداهای بلند، نور شدید، انبوه کتاب‌ها و یا ترافیک بیش از حد در محیط کتابخانه ایجاد شود (Halpern, 2022). همچنین اضطراب اینترنت نیز از اضطراب اطلاعاتی متمایز است. ما زمان زیادی را صرف اینترنت می‌کنیم، چه کاری، شخصی، تحصیلی و... هنگامی که در مورد اضطراب اینترنت صحبت می‌کنیم، تمرکز ما بر استفاده فیزیکی از دستگاه‌های اینترنتی نیست، بلکه بر جنبه‌های پیچیده‌تر و انسانی استفاده از اینترنت، متمرکز است؛ بنابراین، اضطراب اینترنتی به‌عنوان مانعی برای استفاده مؤثر و کارآمد یا تجربه فناوری‌ها و برنامه‌های اینترنتی تعریف می‌شود که در دنیای امروزی مانند ایمیل، رسانه‌های اجتماعی و... در نظر گرفته می‌شود (Leslie & Johnson, 2022). با توجه به موارد گفته‌شده و نیز پژوهش‌های متعددی که در زمینه اضطراب اطلاعاتی انجام شده است، مطالعه حاضر با هدف بررسی و تبیین مفهوم‌شناسی اضطراب اطلاعاتی، حدود و ثغور آن، ابعاد و مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی، پیامدهای اضطراب اطلاعاتی و تفاوت اضطراب اطلاعاتی با مفاهیم مشابه با آن نظیر اضطراب کتابخانه، اضطراب اینترنت و... به‌صورت مرور نظام‌مند صورت گرفته است.

روش‌شناسی پژوهش

این مطالعه، مروری نظام‌مند است که در سال ۱۴۰۲ انجام و به بررسی تعیین مفهوم‌شناسی حدود و ثغور تحول اضطراب اطلاعاتی و ابعاد و مؤلفه‌های آن پرداخته شده است. پایگاه‌های گوگل اسکالر^۱، مگیران^۲، مرکز اطلاعات جهاد دانشگاهی^۳، سیناهل^۴، ساینس دایرکت^۵، پاب مد^۶ و اسکوپوس^۷ مورد بررسی قرار گرفتند. جهت جستجو از دو زبان فارسی و انگلیسی استفاده شد. به این منظور از کلمات کلیدی اضطراب اطلاعاتی، ابعاد اضطراب اطلاعاتی،

---

1. Goggle scholar
2. Magiran
3. SID
4. Cinahal
5. Science Direct
6. PubMed
7. Scopus

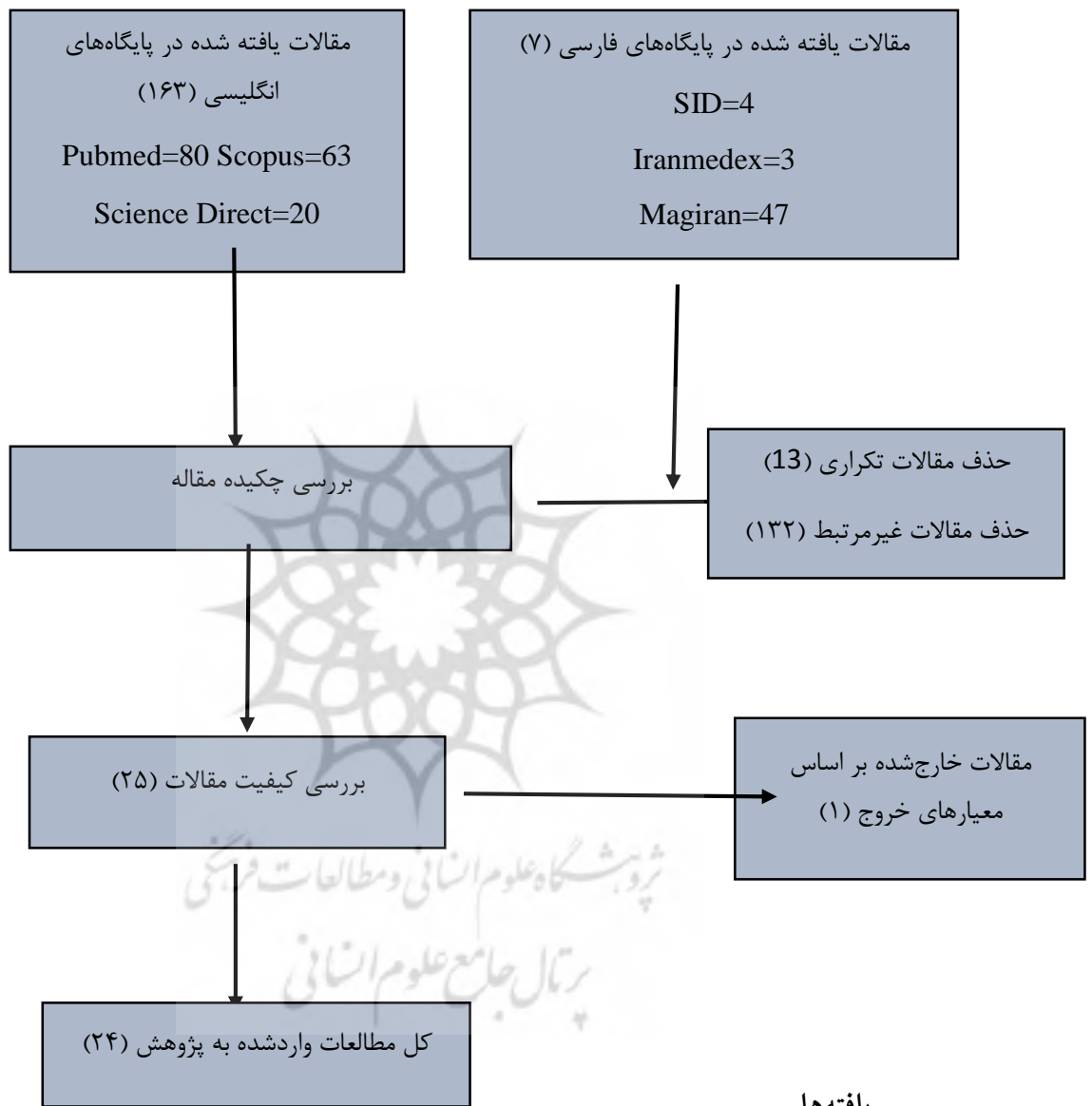
پيامدهای اضطراب اطلاعاتی در منابع فارسی و از کلمات Dimensions of Information anxiety, information anxiety در منابع انگلیسی استفاده شد. از سرعنوان‌های واژگان پزشکی (مش)^۱ نیز جهت تعیین کلمات کلیدی استفاده شد. جهت تعیین تناسب مقاله‌ها با موضوع پژوهش، ابتدا عنوان و سپس چکیده مقالات مورد بررسی قرار گرفتند و پس از تأیید مقاله از لحاظ مکان اجرا، سال انجام و موضوع، جهت بررسی بیشتر، تمام متن مقاله‌ها توسط یکی از پژوهشگران مطالعه شد. جهت بررسی کیفیت مقالات توصیفی از سیاهه واری استروب (بهبود سیستم گزارش دهی مطالعات مشاهده‌ای)^۲ استفاده گردید. این سیاهه واری دارای ۲۲ قسمت است که امتیازدهی بر اساس اهمیت هر قسمت با توجه به مطالعه حاضر انجام شد. امتیاز نهایی سیاهه واری ۳۰ بود و حداقل امتیاز قابل قبول ۲۰ بود. جهت بررسی کیفیت مقالات مداخله‌ای از سیاهه واری کانسورت (استانداردسازی گزارش در مطالعات کار آزمائی بالینی)^۳ استفاده گردید. این سیاهه واری دارای ۲۵ مورد است. امتیاز نهایی سیاهه واری ۳۷ بود و کمترین امتیاز قابل قبول در این مطالعه ۲۵ بود. معیارهای انتخاب مقالات برای ورود به پژوهش شامل مقالاتی که در بازه زمانی ۱۳۷۹ تا ۱۴۰۲ (۲۰۰۰-۲۰۲۳) میلادی منتشر شده باشند، به دو زبان فارسی و انگلیسی باشد، موضوع مطالعات انجام شده، تعیین مفهوم‌شناسی حدود و تحول اضطراب اطلاعاتی باشد و در مجلات پژوهشی و دانشگاهی معتبر چاپ و متن کامل آن به آسانی در دسترس باشد. در مرحله اول ۱۷۰ مقاله در راستای پژوهش حاضر شناسایی شد. پس از بررسی مقالات، تجزیه و تحلیل، جمع‌بندی و نهایتاً بر این اساس ۸۲ مقاله مرتبط با مفهوم‌شناسی حدود و تحول اضطراب اطلاعاتی یافت شد. با حذف موارد تکراری، به این ترتیب ۲۴ پژوهش واجد شرایط شناخته و به مطالعه حاضر وارد شدند.

نمودار ۱. نمودار شاخه‌ای فرایند جستجوی مقالات

۱. MESH

۲. STROBE

۳. CONSORT

یافته‌ها

از میان مقالات مورد بررسی، ۲۲ مقاله در مجلات خارجی به چاپ رسیده بودند. همچنین ۲ مقاله در مجلات داخلی به چاپ رسیده بودند و تمامی مقالات، مطالعات اصیل پژوهشی بودند.

نتایج حاصل از استخراج یافته‌های مقالات، نشان‌دهنده ۴ بخش اصلی «تاریخچه و مفهوم‌شناسی اضطراب اطلاعاتی»، «تفاوت اضطراب اطلاعاتی با اضطراب کتابخانه، اضطراب اینترنت و...»، «ابعاد و مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی» و «پیامدهای اضطراب اطلاعاتی» است.

جدول ۱. یافته‌های مطالعات صورت‌گرفته پیرامون مفهوم‌شناسی حدود و تحول اضطراب اطلاعاتی

ردیف	مقاله	نویسنده	نوع مطالعه	ابزار جمع‌آوری اطلاعات	نتیجه
۱	Information Anxiety: Fact, Fable or Fallacy	ژبرارد و آلیسون (۲۰۰۸)	تحلیلی - توصیفی	مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای	ابهام در مفهوم و حدود و تحول اضطراب اطلاعاتی
۲	Information anxiety, information behavior and minority graduate students	کاتوپول (۲۰۱۰)	پژوهش کیفی	مصاحبه	دانشجویان با اعتماد به نفس، مشتاق دنبال کردن پژوهش‌های خود بودند و مایل بودند اطلاعات خود را با سایر دانشجویان فارغ‌التحصیل سیاه‌پوست به اشتراک بگذارند.
۳	Towards Information Anxiety and Beyond	نوید و انور (۲۰۲۰)	مروری	مطالعه پژوهش‌های قبلی	اضطراب اطلاعاتی حاصل بی‌نظمی معرفت‌شناختی انسان و باورهای معرفت‌شناختی انسان است
۴	A Generation of Information Anxiety: Refinements and A Generation of Information Anxiety: Refinements and Recommendations	هارتوگ (۲۰۱۷)	تحلیلی - توصیفی	مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای	از طریق آموزش مؤثر، مراجعان کتابخانه می‌توانند بر اضطراب

اضطراب اطلاعاتی و حدود و ثغور آن: مطالعه‌ای به روش مرور نظام‌مند؛ ایمان‌زاده و همکاران | ۱۷۳

اطلاعاتی غلبه کنند و اعتماد به اطلاعات را توسعه دهند.					
تفاوت معنی‌داری درباره اطلاعات و نمرات اضطراب اطلاعات در سه جزوه و دو سطح درگیری وجود داشت.	پرسش‌نامه پیمایشی	طرح آزمایشی مقطعی	باپات و همکاران (۲۰۱۷)	Role of Information Anxiety and Information Load on Processing of Prescription Drug Information Leaflets	۵
پیش‌رضایت‌بخش مستلزم درک بهتر رفتار اطلاعاتی انسان و چگونگی تغییر آن در طول زمان است که یک چالش اساسی برای علم اطلاعات در دهه‌های آینده است.	مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای	مروری	باودن و رابینسون (۲۰۰۹)	The dark side of information overload, anxiety and other paradoxes and pathologies	۶
چندین پدیده اضطراب‌انگیز شناسایی شده اضطراب اطلاعات در رسانه‌های اجتماعی تلفن همراه، از جمله ترس از دست دادن، اضافه بار اطلاعات، مقایسه اجتماعی و نگرانی‌های مربوط	مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای	تحلیلی - توصیفی	کادیر و همکاران (۲۰۲۱)	Information Anxiety on Mobile Social Media	۷

<p>به حریم خصوصی وجود دارد.</p>					
<p>آموزش سواد رسانه‌ای در سطح معناداری سبب کاهش اضطراب اطلاعاتی و مؤلفه‌های آن شده است.</p>	<p>پرسش‌نامه اضطراب اطلاعاتی</p>	<p>پژوهش نیمه‌آزمایشی</p>	<p>ایمان‌زاده و همکاران (۱۳۹۸)</p>	<p>اثربخشی آموزش سواد رسانه‌ای بر کاهش اضطراب اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه تبریز</p>	<p>۸</p>
<p>پردازش اطلاعات مستلزم دستیابی به مهارت‌های زیادی از قبیل مهارت تفکر انتقادی، مهارت قضاوت و اندیشیدن درست و مهارت‌های فراشناختی است</p>	<p>مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای</p>	<p>تحلیلی-توصیفی</p>	<p>یورگنسن و لیدی (۲۰۱۱)</p>	<p>Information access or anxiety an information exploratory evaluation of book features index</p>	<p>۹</p>
<p>بین سرریز اطلاعات و اضطراب اطلاعات در سراسر همبستگی وجود دارد. در دوران کرونا سطح اضطراب اطلاعاتی افراد بالا بوده و دلیل آن هم کاهش تعاملات و</p>	<p>پرسشنامه</p>	<p>همبستگی</p>	<p>خو و یان (۲۰۲۲)</p>	<p>The relationship between information overload and state of anxiety in the period of regular epidemic prevention and control .in China</p>	<p>۱۰</p>

اضطراب اطلاعاتی و حدود و ثغور آن: مطالعه‌ای به روش مرور نظام‌مند؛ ایمان‌زاده و همکاران | ۱۷۵

<p>ارتباطات حضوری بوده است.</p>					
<p>اضطراب اطلاعات یکی از موانعی است که باید قبل از اینکه افراد بتوانند در عصر اطلاعات بهترین عملکرد را داشته باشند برطرف شود.</p>	<p>مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای</p>	<p>تحلیلی - توصیفی</p>	<p>اکلوف (۲۰۱۳)</p>	<p>Understanding Information Anxiety and How Academic Librarians Can Minimize Its Effects</p>	<p>۱۱</p>
<p>بین دموگرافیک از جمله سن و جنسیت و میزان اضطراب اطلاعاتی یا اضافه بار اطلاعاتی گزارش شده توسط دانشجویان دانشگاه عبّادان و دانشگاه آموزش تئای سولارین رابطه معناداری وجود ندارد.</p>	<p>پژوهش مطالعات فرهنگی پرسش‌نامه</p>	<p>همبستگی</p>	<p>مستر (۲۰۱۶)</p>	<p>Information Anxiety and Information Overload of Undergraduates in Two Universities in South-West Nigeria</p>	<p>۱۲</p>
<p>عوامل روان‌شناختی، به‌ویژه خستگی و اضطراب اطلاعات،</p>	<p>پرسش‌نامه</p>	<p>پیمایشی</p>	<p>کاتریلا و همکاران (۲۰۲۰)</p>	<p>Loneliness, Boredom and Information Anxiety on Problematic Use of Social Media during the COVID-19 Pandemic</p>	<p>۱۳</p>

تأثیر مثبتی بر استفاده مشکل‌ساز از رسانه‌های اجتماعی در طول همه‌گیری کووید ۱۹ در میان فیلیپینی‌ها دارد					
پژوهش‌های آینده در مورد اضطراب اطلاعات باید در جهت‌های چندگانه انجام شود.	مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای	تحلیلی - توصیفی	نوید و انور (۲۰۱۹)	Modeling Information Anxiety	۱۴
سرریز اطلاعاتی اغلب با اضطراب اطلاعاتی یکسان در نظر گرفته می‌شود. علی‌رغم این ارتباط نزدیک بین این دو مفهوم، اضطراب اطلاعاتی فزاینده از سرریز اطلاعاتی است.	مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای	تحلیلی - استنتاجی	کیری و همکاران (۲۰۱۸)	Evaluating the quality of perinatal anxiety information available online. Archives of women's mental health, 21, 813-820	۱۵
توسعه فناوری اطلاعات آسایش زیادی را برای زندگی مردم به ارمغان آورده و سبک زندگی بشری را تغییر داده است. از دیدگاه این پژوهش علل ریشه‌ای اضطراب	مطالعه ترکیبی و آمیخته	مطالعه موردی	شی (۲۰۲۲)	Intelligent Relaxation System for Information Anxiety	۱۶

اضطراب اطلاعاتی و حدود و ثغور آن: مطالعه‌ای به روش مرور نظام‌مند؛ ایمان‌زاده و همکاران | ۱۷۷

<p>اطلاعات در میان کارکنان فناوری اطلاعات ناتوانی آنان در نظم‌دهی شناختی و معرفت‌شناختی و ناتوانی آنان در تمییز اطلاعات درست از نادرست است.</p>					
<p>با افزایش اضطراب اطلاعاتی، احساسات نامطلوب انسانی نظیر احساس تنهایی، احساس افسردگی و اضطراب افزایش پیدا می‌کند و کیفیت زندگی فرد دچار آسیب می‌شود.</p>	<p>نظرسنجی برخط</p>	<p>پیمایشی مقطعی</p>	<p>آلیسون (۲۰۰۶)</p>	<p>The Effects of Quality Improvement High Performance Team Membership on Information Anxiety</p>	<p>۱۷</p>
<p>این مطالعه نشان داد که اضطراب سلامتی و اضطراب اطلاعات در ایجاد سایر کندی نقش دارند، اما خودکارآمدی اینترنتی تأثیر مثبتی ندارد.</p>	<p>نظرسنجی آنلاین</p>	<p>پژوهش مقطعی</p>	<p>کاتدریلا و همکاران (۲۰۲۲)</p>	<p>Health Anxiety, Information Anxiety, and Internet Self-Efficacy on Cyberchondria among Filipino Young Professionals during the COVID-19 Pandemic</p>	<p>۱۸</p>
<p>اضطراب کارکنان بر رفتار منفی تأثیر بسزایی دارد، روابط</p>	<p>پرسش‌نامه</p>	<p>پژوهش آمیخته</p>	<p>ژیانگ و همکاران (۲۰۲۱)</p>	<p>Information anxiety, intergroup emotion, and rational coping in hotel employees under</p>	<p>۱۹</p>

<p>بین‌گروهی — واکنش‌های اضطرابی کارکنان تأثیر می‌گذارد و ارزیابی‌های شناختی از واکنش‌های اضطرابی نیز در گرایش‌های رفتاری منفی نقش دارد.</p>				<p>normalized pandemic prevention measures</p>	
<p>اضطراب اطلاعات در سطوح غیر پیش‌پافتاده در میان گروه شرکت‌کنندگان با اطلاعات وجود دارد. همچنین نشان داده شده است که تجربه عاملی است که شرکت‌کنندگان کمتر مستعد علائم اضافه‌بار اطلاعات هستند؛ زیرا تجربه بیشتری در این زمینه کسب می‌کنند.</p>	<p>ابزار نظرسنجی ژبرارد و آلیسون</p>	<p>پیمایشی طولی</p>	<p>میکالف و پورتر (۲۰۱۹)</p>	<p>Towards Detecting and Managing Information Anxiety in the ICT Industry</p>	<p>۲۰</p>
<p>معیارهای ردیابی چشم‌یادگیرندگان در فرایند جستجوی وب با عملکرد تکلیفی و اضطراب اطلاعاتی آنها</p>	<p>مطالعه موردی</p>	<p>طرح آزمایشی تک‌گروهی</p>	<p>تسای و وو (۲۰۲۱)</p>	<p>Visual search patterns, information selection strategies, and information anxiety for online information problem solving</p>	<p>۲۱</p>

اضطراب اطلاعاتی و حدود و ثغور آن: مطالعه‌ای به روش مرور نظام‌مند؛ ایمان‌زاده و همکاران | ۱۷۹

ارتباط معناداری دارد.					
اضطراب اطلاعاتی که خریداران آنلاین تجربه می‌کنند ناشی از بار اطلاعاتی است که منجر به مشکلاتی در پردازش و درک حجم زیادی از اطلاعات موجود در اینترنت می‌شود.	پرسش‌نامه	روش پیمایشی	الیوزبکی و هانا (۲۰۲۲)	The Effect of Information Overload, and Social Media Fatigue on Online Consumers Purchasing Decisions The Mediating Role of Technostress and Information Anxiety	۲۲
روش‌هایی برای مقابله با سرریز اطلاعات وجود دارد که به‌طور کلی به دو نوع اصلی تقسیم می‌شوند: ۱- حجم اطلاعات ورودی به مغز را کم کنیم ۲- توانایی در پردازش اطلاعات و دسته‌بندی آن‌ها را بهبود بخشیم.	روش مطالعه تحلیلی و تحقیق کتابخانه‌ای	روش تحقیق توصیفی	دوست زاده و حاجی زین‌العابدینی (۱۴۰۱)	سرریز اطلاعات و نقش آن در ایجاد اضطراب اطلاعاتی	۲۳
این مطالعه نشان می‌دهد که پلتفرم‌های پرداخت دانش باید بر ایجاد تصویر برند قوی، تأکید بر ارزش‌های اصلی و توسعه	پرسش‌نامه	کیفی	لین و همکاران (۲۰۲۱)	Three Needs and Information Anxiety on Knowledge Purchase Intentions across Online Knowledge Platforms	۲۴

راهبردهای بازاریابی برای محصولات مبتنی بر دانش تمرکز کنند.				
---	--	--	--	--

تاریخچه و مفهوم‌شناسی اضطراب اطلاعاتی

بررسی متون مرتبط با اضطراب اطلاعاتی نشان می‌دهد که دیدگاه متفاوتی در باب منشأ پیدایش این مفهوم وجود دارد. برخی‌ها معتقدند که مفهوم اضطراب اطلاعاتی و تأثیرات آن بر افراد و سازمان‌ها در سال ۱۶۰۵ شناسایی شده بود. این سر فرانسیس بیکن، فیلسوف مشهور بریتانیایی بود که اولین بار در کتاب خود با عنوان پیشرفت یادگیری به این چالش اشاره کرد. «اینکه در دانش وسیع، تضادهای زیادی وجود دارد و آن که دانش را افزایش دهد، اضطراب را افزایش می‌دهد» (ایمان زاده و همکاران، ۱۳۹۸). از دیدگاه برخی از نظریه‌پردازان، این مفهوم که در مقابل فقر اطلاعاتی ظاهر شد برای اولین بار توسط الوین تافلر^۱ مطرح شد. از دیدگاه اندیشمندان علم ارتباطات، مفهوم اضطراب اطلاعاتی معادل سرریز اطلاعاتی حساب می‌شد. سرریز اطلاعاتی زمانی به وجود می‌آید که فرد به دلیل فراوانی در اطلاعات قادر به درک اطلاعات و پردازش صحیح آن و تصمیم‌گیری درباره اطلاعات نیست (Case, 2022). آنچه در زمینه پیدایش اضطراب اطلاعاتی توافق بیشتری در باب آن وجود دارد این است که اضطراب اطلاعاتی اصطلاحی است که توسط معمار و طراح گرافیک آمریکایی ریچارد ساول وورمن^۲ در کتاب خود با عنوان اضطراب اطلاعات ابداع شده است؛ و از منظر ایشان اضطراب اطلاعات از شکاف فزاینده بین مقدار اطلاعات موجود و توانایی ما برای پردازش و درک آن ناشی می‌شود.

در حالت کلی‌تر مفهوم اضطراب اطلاعاتی به احساس ناراحتی و استرسی اطلاق می‌شود که افراد در هنگام غرق شدن در اطلاعات بیش‌ازحد یا مشکل در یافتن اطلاعات موردنیاز خود احساس می‌کنند. در عصر دیجیتال امروزی، اطلاعات به‌راحتی در دسترس و دائماً در جریان است، بنابراین افراد برای به‌روز ماندن احساس فشار می‌کنند. این فشار می‌تواند منجر به یک حالت اضطراب مداوم شود، زیرا مردم سعی می‌کنند تا با اطلاعاتی که به‌سرعت در حال تغییر و در حال گسترش هستند همگام شوند (Xu & Yan, 2022). اگرچه برخی‌ها

^۱. Alvin Toffler

^۲. Richard Saul Worman

به این امر اعتقاد دارند که انسان در مقابل این سطح از اطلاعات ناتوان است و انسان توانایی مقابله با آن را ندارد (Rapple, 2011). ولی نظریه‌های نوین علم اطلاعات به این امر تأکید دارد که ذهن انسان در مقابل این حجم از اطلاعات منفعل نیست و دست به گزینشگری و انتخاب می‌زند (Hoq, 2022). اضطراب اطلاعاتی علی‌رغم مفهوم ظاهری آن بیش از آنکه یک نارسائی جسمی و روانی باشد یک اختلال معرفت‌شناختی است. زمانی برای انسان به وجود می‌آید که انسان در نظم دهی و سازمان‌دهی به دانش و اطلاعات خود از توانایی برخوردار نباشد (Leslie & Johnson, 2022). از دیدگاه شی (۲۰۲۲)، رشد و گسترش فناوری اطلاعات پیامدهای مثبت و منفی برای زندگی مردم به ارمغان آورده و دائم در حال تغییر زندگی بشری است. اضطراب اطلاعات در واقع ناتوانی افراد در نظم دهی شناختی و معرفت‌شناختی و ناتوانی آنان در تمییز اطلاعات درست از نادرست است. نوید و انور (۲۰۲۲) نیز اضطراب اطلاعاتی انسان را ناشی از معرفت و بی‌نظمی‌های معرفتی عنوان کرده و آن را حاصل بی‌نظمی معرفت‌شناختی انسان و ناهمخوانی باورهای معرفت‌شناختی انسان می‌داند. از دیدگاه وورمن اضطراب اطلاعاتی همیشه تولید می‌شود. در واقع اضطراب اطلاعاتی افزایش شکاف بین آنچه می‌فهمیم و آنچه فکر می‌کنیم باید بفهمیم. این سیاه‌چاله بین داده‌ها و دانش است و زمانی اتفاق می‌افتد که اطلاعات به ما نمی‌گویند چه می‌خواهیم یا باید بدانیم (Xu & Yan, 2022). در حالت کلی اضطراب اطلاعاتی زمانی رخ می‌دهد که مقدار ورودی به یک سیستم از ظرفیت پردازش خود فراتر می‌رود و تصمیم‌گیرندگان شناخت نسبتاً محدودی در ظرفیت پردازش داشته باشند. در نتیجه، وقتی سرریز اطلاعات رخ می‌دهد کیفیت تصمیم‌گیری هم کاهش خواهد یافت (Wurman, 1989; Bowden & Robinson, 2008).

حدود و ثغور اضطراب اطلاعاتی

مفهوم اضطراب اطلاعاتی از حدود و ثغور روشنی برخوردار نیست و از ابهام مفهومی برخوردار است. با بررسی متون مرتبط با اضطراب اطلاعاتی روشن می‌شود که این مفهوم با مفاهیمی دیگر نظیر اضطراب کتابخانه، اضطراب اینترنت و اضطراب‌های دیگر نظیر اضطراب دیجیتال هم‌معنی تصور می‌شود (Leslie & Johnson, 2022). مفهوم اضطراب مفهومی چندبعدی است. فروید اضطراب را در سه نوع واقعی، اخلاقی و روان رنجور طبقه‌بندی می‌کند (Talisman & Rohrbeck, 2021). اضطراب اطلاعاتی، اضطراب

جدیدی است و ممکن است در طبقه‌بندی‌های مرسوم از اضطراب قابل گنجاندن نباشد. این نوع اضطراب با اضطراب‌هایی نظیر اضطراب کتابخانه‌ای، اضطراب اینترنت، اضطراب جستجوی اطلاعات و... نزدیکی دارد. طبق پژوهش‌های صورت گرفته اضطراب اطلاعاتی تفاوت‌هایی بنیادین نیز با این نوع اضطراب‌ها دارد:

اضطراب کتابخانه‌ای

اضطراب کتابخانه‌ای که بیشتر در محیط‌های آموزشی ایجاد می‌شود که به‌طور خاص منجر به ترس، استرس یا اضطراب افراد هنگام استفاده از کتابخانه یا شرکت در پژوهش‌های کتابخانه‌ای اشاره دارد که می‌تواند به دلیل عوامل مختلفی باشد، از جمله ناآشنایی با منابع کتابخانه، ترس از کمک خواستن از کتابدار، احساس غرق شدن در یک مجموعه فیزیکی یا دیجیتال بزرگ (Dilinika, 2022). می‌توان چنین بیان کرد که اضطراب کتابخانه به احساس ناراحتی مراجعان مرتبط با فضای فیزیکی کتابخانه اشاره دارد و معمولاً هنگام تعامل با منابع، خدمات و کارکنان کتابخانه در یک کتابخانه خاص تجربه می‌شود (Jiao & Onwuegbuzie, 2004). ملون^۱ (۱۹۸۶) نظریه اضطراب کتابخانه‌ای را بر اساس درک فرایند جستجوی اطلاعات دانشجویان دانشگاه با استفاده از دانشجویان سال اولی که دروس انگلیسی را می‌گذرانند، توسعه داد. او در پژوهش بر روی یک پروژه طولانی دو ساله، متوجه شد که دانش آموزان احساس گم شدن، ترس از نزدیک شدن به کارکنان کتابخانه و ناتوانی در برخورد مؤثر با مشکل اطلاعاتی را گزارش می‌کنند. او این احساسات ترکیبی ناراحتی را به‌عنوان اضطراب کتابخانه برچسب گذاری کرد. با این حال، نظریه اضطراب کتابخانه‌ای ملون با اجزای آن نمی‌توانست به‌صورت کمی اندازه‌گیری شود که نشان‌دهنده نیاز به یک معیار کمی برای مطالعه سازه اضطراب کتابخانه است. پس از آن، تلاش‌هایی برای توسعه و اعتبارسنجی معیارهای کمی اضطراب کتابخانه و شناسایی ویژگی‌های کاربرانی که بر اضطراب کتابخانه تأثیر می‌گذارند، صورت گرفته است. اگرچه اضطراب کتابخانه هنوز یکی از ابعاد مهمی است که بر جستجوی اطلاعات کاربران تأثیر می‌گذارد، کتابخانه اکنون تنها مکانی است که دانش آموزان برای نیازهای تحصیلی خود به دنبال اطلاعات هستند. در حالت کلی‌تر اضطراب کتابخانه به احساس ناراحتی مراجعان مرتبط با فضای فیزیکی کتابخانه اشاره دارد و معمولاً هنگام تعامل با منابع، خدمات و کارکنان کتابخانه در یک کتابخانه خاص تجربه می‌شود. در دسترس بودن اطلاعات در قالب‌های مختلف از تعداد

¹. Mellon

زیادی از منابع، چالش‌های جدیدی را برای کاربران خود در انتخاب اطلاعات کارآمد و مؤثر ایجاد کرده است. کیفیت نامشخص و کمیت فزاینده اطلاعات ابعاد جدیدی به اضطراب کاربران در مورد وظایف اطلاعاتی اضافه کرده است (Tsai & Wu, 2021).

اضطراب اینترنت

در دنیای فناوری امروزی که اینترنت به ابزار کارآمد در زندگی ما تبدیل شده است، ممکن است افراد با حجم زیادی از اطلاعات روبه‌رو شوند که منجر به نگرانی و ترس در مورد استفاده از اینترنت شود (Cadier et al., 2021). اضطراب اینترنت به وضعیتی اطلاق می‌شود که شخص نسبت به استفاده نادرست و یا بیش‌ازحد از اینترنت وابستگی و اضطراب داشته باشد و ناشی از استفاده ناکارآمد و زیاد از اینترنت است (Al-Youzbaky & Hanna, 2022). که ممکن است در مورد نتایج منفی استفاده از اینترنت و گرایش به فعالیت‌های مرتبط با آن باشد که تأثیرات منفی بر رفاه فرد داشته باشد و می‌تواند به طرق مختلف زیر ظاهر شود:

- اضطراب رسانه‌های اجتماعی: احساس فشار برای به‌روزرسانی مداوم پروفایل‌ها، مقایسه خود با دیگران یا ترس از دست‌دادن؛

- اضطراب سایبری: نگرانی و ترس از هدف قرار گرفتن یا آزار و اذیت آنلاین؛

- نگرانی‌های مربوط به حریم خصوصی: نگرانی در مورد ردیابی آنلاین، نقض داده‌ها یا سرقت هویت؛

- حجم بیش‌ازحد اطلاعات: احساس غرق در حجم اطلاعات زیاد موجود آنلاین؛

- ترس از دست‌دادن: اضطراب مربوط به عدم ارتباط یا به‌روز نبودن فعالیت‌های آنلاین؛

- اضطراب دوست‌یابی آنلاین: نگرانی از ملاقات با افراد آنلاین یا درگیر شدن در روابط مجازی (Li, 2022).

اضطراب جستجوی اطلاعات: اضطراب جستجوی اطلاعات به‌نوبه خود، اضطراب کتابخانه، اضطراب اینترنت و... را نیز شامل می‌شود؛ ولی محدود به این‌ها نمی‌شود. اضطراب جستجوی اطلاعات مفهومی گسترده‌تر است که به احساسات منفی مرتبط با دوره جستجوی اطلاعات که فراتر از فضای فیزیکی کتابخانه است، اشاره دارد که ممکن است شامل اضطراب کتابخانه و... باشد؛ اما محدود به این‌ها نیست (Navid & Anwar, 2019). این شامل انواع مختلفی از اضطراب در هنگام جستجوی اطلاعات است، به‌مانند منابعی از جمله

کتابخانه، وب و انسان (Al-Youzbaky & Hanna, 2022). از منظر کلی‌تر، اضطراب اطلاعاتی اعم از اضطراب جستجوی اطلاعات است و در واقع اضطراب اطلاعاتی اضطراب جستجوی اطلاعات را در برمی‌گیرد (Li, 2022). اضطراب اطلاعاتی اضطراب‌های دیگر مرتبط با برخی جنبه‌های دیگر اطلاعات مانند تعریف وظیفه، تشخیص نیاز، دسترسی، درک، ترکیب، ارزیابی، استفاده و غیره نیز می‌شود.

عوامل و ابعاد اضطراب اطلاعاتی را می‌توان چنین ترسیم کرد:

۱- بُعد شناختی: این بُعد به جنبه‌های ذهنی اضطراب اطلاعات اشاره دارد. این شامل عواملی مانند اضافه‌بار اطلاعات، مشکل در پردازش و سازمان‌دهی اطلاعات و ترس از دست‌دادن اطلاعات مهم است.

۲- بُعد عاطفی: اضطراب اطلاعاتی همچنین می‌تواند به صورت عاطفی ظاهر شود و منجر به احساس استرس، سردرگمی، سرخوردگی و حتی ترس شود. این بُعد شامل واکنش عاطفی ناشی از حجم زیاد اطلاعات یا ناتوانی در یافتن اطلاعات قابل اعتماد است.

۳- عدم اطمینان: وجود عوامل ناقص و یا نامعلوم در ارتباط می‌تواند اضطراب را ایجاد کند. ترس و دلهره از اینکه آیا اطلاعات یا دستاوردهای موردنیاز تا حد لازم کسب شده است یا نه ممکن است از نبود اطمینان آمده و سبب افزایش اضطراب گردد.

۴- نیاز به کنترل: ضرورت داشتن کنترل کامل بر اطلاعات و معرفی قوانین و ضوابطی که با آن‌ها کار می‌کنیم، ممکن است اضطراب اطلاعاتی را افزایش دهد. این نیاز ممکن است ناشی از عدم توانایی در پیش‌بینی و یا کنترل نتایج و رخدادها در آینده باشد.

۵- افراطی بودن: اضطراب زیاد ممکن است بازتاب‌دهنده رفتارها و عکس‌العمل‌های ناسازگار با میزان تهدید واقعی باشد. در واقعیت ممکن است در مواجهه با وضعیت ناهموار از قبیل نقص اطلاعات، از توانایی‌های واقعی خود بیشترین ترس را حس کرد.

این نکته حائز اهمیت است که این ابعاد و مؤلفه‌هایی که ممکن است در اضطراب اطلاعاتی نقش داشته باشند، هر فردی ممکن است این تجربه اضطراب اطلاعاتی را به شکل متفاوتی احساس کند.

در بررسی تطبیقی این مفاهیم و در حالت کلی‌تر، بررسی حدود و ثغور اضطراب اطلاعاتی نشان می‌دهد که این مفهوم در ارتباط نزدیک با مفاهیم موازی با آن نظیر اضطراب کتابخانه‌ای، اضطراب جستجوی اطلاعات و اضطراب اینترنت دارد. برخی از این تفاوت‌ها

ریشه در مبدأ شکل‌گیری آن دارد. به اعتقاد دیلینیکا^۱ (۲۰۲۳)، اضطراب کتابخانه‌ای در حوزه علم کتابداری و اطلاع‌رسانی پدید آمدند، درحالی‌که واژه اضطراب اطلاعاتی از رشته علوم رایانه به وجود آمد. این سه مفهوم به‌طور مستقل و به‌موازات یکدیگر وجود داشته و توجه بسیاری را از سوی پژوهشگران حوزه مربوطه به خود جلب کرده است. بلوندل و لمبرت^۲ (۲۰۱۴)، اضطراب اطلاعاتی را ترکیبی از اضطراب کتابخانه‌ای و اضطراب فناوری اطلاعات تعریف کردند. اطلاعات باید مفید، مرتبط، ارزشمند و در دسترس باشد. از منظر دیگر تفاوتی که بین اضطراب اطلاعاتی و اضطراب کتابخانه‌ای وجود دارد حوزه شمول این دو مفهوم است و اضطراب کتابخانه در چهارچوب کتابخانه و جستجوی اطلاعات توصیف می‌شوند، اما اضطراب اطلاعات اصطلاحی محدود به فضای فیزیکی کتابخانه و فرایند جستجوی اطلاعات نیست. این یک اصطلاح بسیار گسترده‌تر است که درجات مختلفی از شدت را دربرمی‌گیرد (Navid & Anwar, 2019). از دیدگاه نوید و انور (۲۰۱۹) اضطراب اطلاعاتی گسترده‌تر از اضطراب جستجوی اطلاعات بوده و اضطراب جستجوی اطلاعات هم اعم‌تر و گسترده‌تر از اضطراب کتابخانه‌ای است. اضطراب اطلاعات به‌عنوان حوزه کلی است و اضطراب جستجوی اطلاعات به‌عنوان زیرمجموعه‌ای از این حوزه دیده می‌شود و اضطراب کتابخانه به‌عنوان زیرمجموعه دیگری از اضطراب جستجوی اطلاعات، به‌ویژه در رابطه با عوامل ایجاد اضطراب در هنگام تعامل با منابع اطلاعاتی در کتابخانه است. به‌عبارت‌دیگر، اضطراب کتابخانه زیرمجموعه‌ای از اضطراب جستجوی اطلاعات است و اضطراب جستجوی اطلاعات به‌نوبه خود زیرمجموعه‌ای از تمام اضطراب‌های اطلاعاتی ممکن است. به‌این‌ترتیب، وجود حالت‌های اضطراب اطلاعاتی به‌غیر از جستجوی اطلاعات دلالت دارد. لذا اضطراب اطلاعات مفهومی است که اضطراب جستجوی اطلاعات را دربرمی‌گیرد، اما محدود به آن نمی‌شود. اضطراب جستجوی اطلاعات، به‌نوبه خود، اضطراب کتابخانه را دربرمی‌گیرد اما محدود به آن نمی‌شود.

ابعاد و مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی

اضطراب اطلاعاتی از ابعاد و مؤلفه‌های متفاوتی می‌تواند برخوردار باشد. دی اولیویرا و همکاران^۳ (۲۰۲۳) در مدل اضطراب اطلاعاتی پیچیدگی اطلاعات یا اضافه‌بار شناختی، ترس

^۱. Dilinika, J. S.

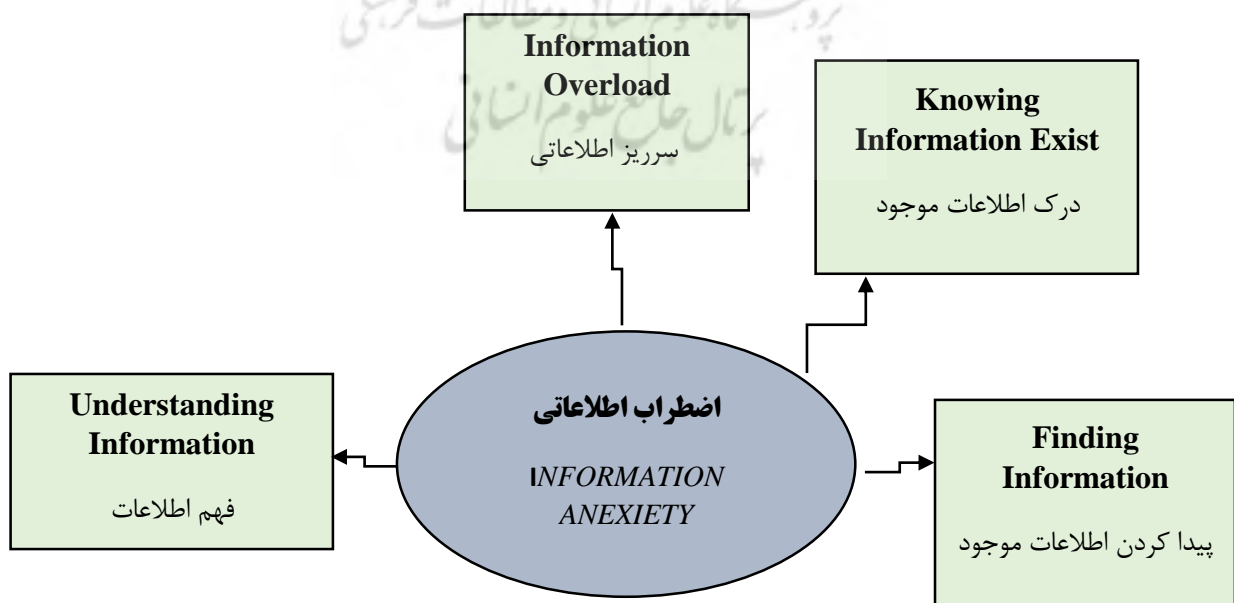
^۲. Blundell & Lambert

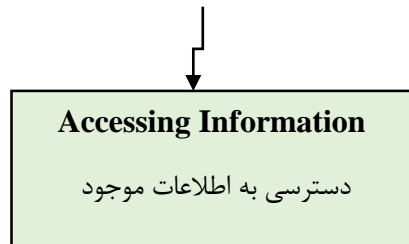
^۳. De Oliveira et al.

از دست اطلاعات مهم، نگرانی‌های مربوط به صحت و کیفیت اطلاعات و محدود بودن زمان را از ابعاد اضطراب اطلاعاتی عنوان می‌کنند. پیچیدگی اطلاعات یا اضافه‌بار شناختی؛ یعنی تلاش برای پردازش و درک مقادیر زیادی از اطلاعات که می‌تواند توانایی‌های شناختی فرد را بیش از حد تحت فشار قرار دهد و باعث استرس و اضطراب شود. ترس از دست دادن اطلاعات مهم یا مرتبط می‌تواند باعث شود فرد احساس نیاز دائمی به ارتباط و آگاهی داشته باشد. همچنین نگرانی‌های مربوط به کیفیت اطلاعات را نیز می‌توان از مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی نام برد. نگرانی در مورد صحت، قابلیت اطمینان و قابل اعتماد بودن منابع اطلاعاتی می‌تواند منجر به نگرانی در مورد استفاده و قابلیت اطمینان منابع اطلاعاتی خاص شود و همچنین منجر به غرق شدن در حجم اطلاعات موجود شود. زمان محدود می‌تواند منجر به احساس اضطراب و مشکل در تمرکز بر اطلاعات مرتبط شود. از منظر این نویسندگان اضافه‌بار شناختی منجر به اضطراب تصمیم‌گیری می‌شود. اضطراب تصمیم‌گیری به این معنی که اطلاعات بیش از حد می‌تواند تصمیم‌گیری را دشوارتر کند.

یکی دیگر از مدل‌های اضطراب اطلاعاتی که ابعاد اضطراب اطلاعاتی را به تفصیل به تصویر می‌کشد KFAUI است. این مدل به پنج بُعد سرریز اطلاعاتی، درک اطلاعات موجود، پیدا کردن اطلاعات موجود، دسترسی به اطلاعات موجود و فهم اطلاعات اشاره دارد.

شکل ۱. الگوی مفهومی اضطراب اطلاعاتی KFAUI

ایمان‌زاده و همکاران (۱۳۹۸) پس از بررسی مبانی نظری پژوهش و مطالعه اندیشه‌های ریم^۱ (۲۰۱۶) ابعاد و مؤلفه‌های اضطراب اطلاعاتی را چنین ترسیم کردند:

• سرریز اطلاعات

در سال ۱۹۷۰، الین تافلر^۲ در کتاب «شوک آینده»، اصطلاح «سرریز اطلاعات» را مطرح کرد. سرریز اطلاعات به موقعیتی گفته می‌شود که در آن فرد به دلیل بارش اطلاعات بیش از حد، دچار مشکل در پردازش، فهم و تصمیم‌گیری می‌شود. این مشکل معمولاً در دنیای امروزی که با اطلاعات بسیار زیادی روبرو هستیم، بیشتر شایع شده است. این مشکل می‌تواند باعث کاهش کارایی و بهبود عملکرد فرد شود و در برخی موارد می‌تواند به‌عنوان یکی از علل اضطراب و استرس نیز مطرح شود (دوست‌زاده و حاجی‌زین‌العابدینی، ۱۴۰۱).

• ناتوانی در فهم و پردازش اطلاعات

ناتوانی در فهم و پردازش اطلاعات می‌تواند به‌عنوان یکی از علل سرریز اطلاعات و اضطراب اطلاعاتی مطرح شود. این مشکل معمولاً به دلیل بارش بیش از حد اطلاعات، عدم تمرکز، کمبود توجه و یا ناتوانی در تفکر و تحلیل اطلاعات رخ می‌دهد. افرادی که با این مشکل روبرو هستند، ممکن است دچار مشکل در فهم مفاهیم پیچیده، حافظه کوتاه‌مدت ضعیف، کاهش توانایی تصمیم‌گیری و افزایش خستگی شوند. برای پیشگیری از این مشکل، استفاده از روش‌هایی مانند تمرین تمرکز، تقویت حافظه، مدیریت زمان و استفاده از روش‌های یادگیری مؤثر پیشنهاد می‌گردد (Kuhlthau, 1991).

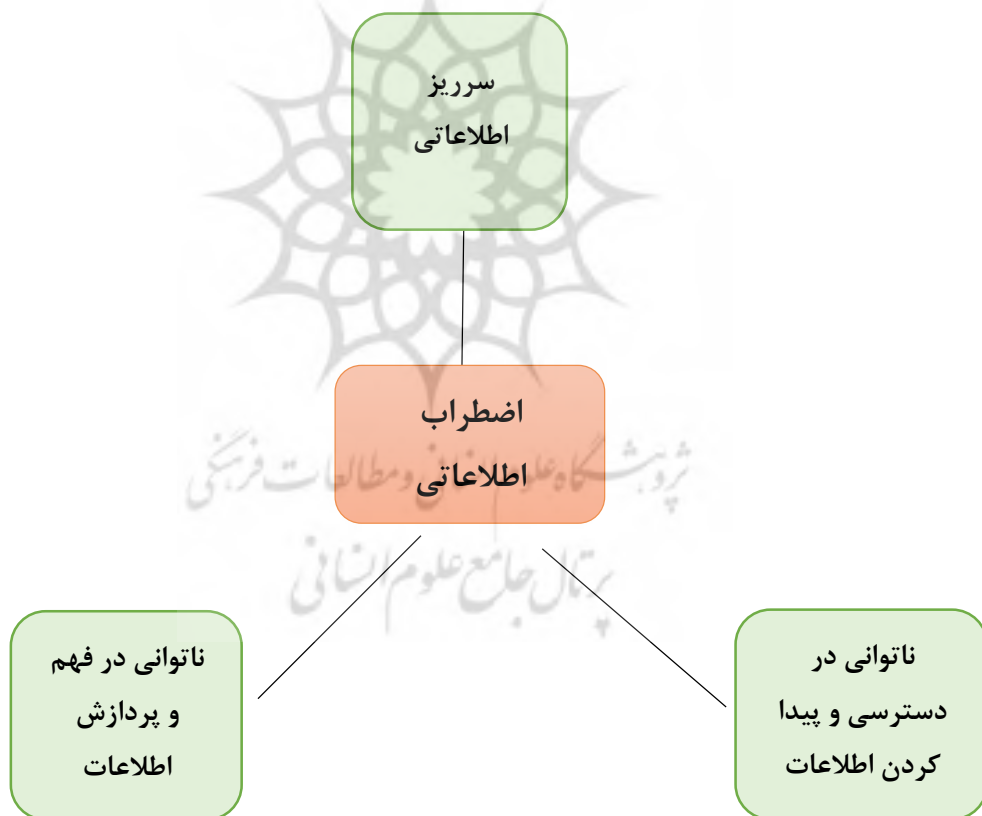
^۱. Rhem, A. J.

^۲. Toffler, A.

• **ناتوانی در دسترسی و پیدا کردن اطلاعات موجود**

ناتوانی در دسترسی و پیدا کردن اطلاعات موجود به‌عنوان یکی از علل سرریز اطلاعات و اضطراب اطلاعاتی است که این مشکل معمولاً به دلیل عدم دسترسی به منابع مناسب، عدم توانایی در جستجوی اطلاعات، کمبود تجربه و یا ناتوانی در استفاده از ابزارهای جستجوی اینترنتی رخ می‌دهد. افرادی که با این مشکل روبرو هستند، ممکن است دچار مشکل در پیدا کردن اطلاعات موردنیاز، انتخاب منابع مناسب و یا تحلیل اطلاعات باشند و برای پیشگیری از این مشکل، می‌توان روش‌هایی مانند تمرین در استفاده از ابزارهای جستجو، تقویت تفکر خلاقانه، تحلیل و ارزیابی منابع اطلاعاتی، استفاده از منابع معتبر و قابل اعتماد استفاده کرد (Terrile, 2023).

شکل ۲. الگوی مفهومی از ابعاد اضطراب اطلاعاتی

پیامدهای اضطراب اطلاعاتی و راه‌های غلبه بر آن

طبق مطالعات انجام گرفته شده به‌طور کلی، اضطراب اطلاعات می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر سلامت ذهنی و جسمی ما (Terrile, 2023) و همچنین توانایی ما برای مولد و خلاق بودن (Navid & Anwar, 2020) داشته باشد. اضطراب اطلاعات حتی در جامعه غنی از اطلاعات امروزی نیز یک پدیده مرتبط باقی‌مانده است. از آنجایی که حجم و دسترسی به اطلاعات همچنان در حال افزایش است، توسعه استراتژی‌ها و مهارت‌هایی برای مدیریت و مدیریت جریان‌های عظیم اطلاعات برای افراد اهمیت فزاینده‌ای پیدا می‌کند. اصطلاح «اضطراب اطلاعاتی» بیانگر احساس ناامیدی و سرخوردگی است (Catedrilla et al., 2020). وقتی که اطلاعات بیش از حد وجود داشته باشد، یا بین اطلاعات ارتباط کافی وجود نداشته باشد. این مشکل در تشخیص اطلاعات ارزشمند از داده‌های نامربوط را برجسته می‌کند. در نتیجه، افراد در یافتن اطلاعات دقیق و معنی‌دار مشکل دارند که می‌تواند منجر به احساس سردرگمی و اضطراب شود. توسعه سواد اطلاعاتی، از جمله توانایی ارزیابی انتقادی منابع، پالایه کردن اطلاعات و تمرکز بر آنچه مرتبط و ارزشمند است، برای پرداختن به اضطراب اطلاعات بسیار مهم است. علاوه بر این، تمرین مراقبت از خود و تعیین محدودیت در مصرف اطلاعات می‌تواند به کاهش احساسات و استرس شدید مرتبط با اضطراب اطلاعات کمک کند (Belabbes et al., 2023). از جمله پیامدهای اضطراب اطلاعاتی، ناامیدی از ناتوانی در همگام شدن با حجم داده‌های موجود در زندگی مان است، به‌ویژه آن اطلاعاتی که به‌عنوان خبر انتقال داده می‌شود که به نیاز به به‌روز بودن و اطلاع‌رسانی مداوم اشاره دارد. همچنین احساس گناه ناشی از آگاه و به‌روز نبودن در مورد داده‌هایی که به‌عنوان اطلاعات یاد می‌شوند و نهایتاً، احتمالاً آخرین مورد، غرور خطرناکی است که در صورت دانستن و آگاهی از داده‌ها می‌تواند ایجاد می‌شود (Navid & Anwar, 2020).

راهکارهای زیادی برای غلبه بر اضطراب اطلاعاتی می‌تواند وجود داشته باشد. آنچه در اضطراب اطلاعات برجسته است، چالش‌ها و استرس‌های مرتبط با حجم عظیم اطلاعات موجود است. در اضطراب اطلاعاتی افراد باید این توانایی را داشته باشند که در معرض اطلاعات خود را کنترل کنند و به‌طور فعال انتخاب کنند که با کدام منابع اطلاعاتی تعامل داشته باشند. این از غرق شدن افراد در اطلاعات نامربوط یا غیرقابل اعتماد جلوگیری می‌کند. با دسترسی انتخابی به منابع معتبر و پالایه کردن اطلاعات غیرضروری، افراد می‌توانند تا

حدودی از اضطراب اطلاعاتی خود بکاهند. افراد برای رهایی از اضطراب اطلاعاتی باید به سازمان‌دهی اطلاعات خود پردازند و دریافت اطلاعات خود را به آنچه برایشان مرتبط‌تر و مفیدتر است محدود کنند، این امر احساس غرق‌شدن در اطاعت را در افراد کاهش می‌دهد. افراد برای رهایی از اضطراب اطلاعاتی باید به مهارت‌های ارزیابی اطلاعات مجهز باشند. مهارت‌های ارزیابی اطلاعات می‌تواند به افراد کمک کند تا حجم وسیعی از اطلاعات موجود را هدایت کنند. با بهبود توانایی ما در ارزیابی قابلیت اطمینان، ارتباط و دقت منابع اطلاعاتی، افراد می‌توانند تصمیمات آگاهانه‌ای در مورد اینکه به چه اطلاعاتی باید اعتماد کنند و با آن‌ها تعامل داشته باشند، اتخاذ کنند. این باعث ایجاد حس اعتماد به اطلاعات مصرف‌شده و کاهش اضطراب می‌شود (Bawden & Robinson, 2009).

بحث و نتیجه‌گیری

ظهور فناوری اطلاعات و ارتباطات و رشد شبکه‌ای دانش و اطلاعات علی‌رغم پیامدهای مثبتی که با خود به همراه داشته است، چالش‌های نوینی را برای بشر نیز به همراه داشته است. یکی از این چالش‌ها پیدایش نوع جدیدی از اضطراب است که از آن به اضطراب اطلاعاتی یاد می‌شود. این اضطراب با ظهور مبانی معرفت‌شناختی نوین نظیر معرفت‌شناختی ریزوماتیک و پیوندی، رشد و گسترش بیشتری یافته و ممکن است در آینده این چالش‌ها روزافزون شود. این نوع اضطراب، حاصل رشد و انفجار بی‌رویه دانش و اطلاعات و فقدان توانمندی‌های و مهارت‌های ذهنی و شناختی بشری است. در عصر اطلاعات، مردم با اطلاعات چندین کانال اطلاعاتی مانند رسانه‌ها، تابلوهای صورتحساب، پست الکترونیکی، همکاران و سایت‌های شبکه‌های اجتماعی بمباران می‌شوند. چیزی که اوضاع را بدتر می‌کند این است که همه آن‌هایی که با آن‌ها مواجه می‌شویم نه فقط منفعلانه، بلکه فعالانه توجه ما را به خود جلب می‌کنند؛ بنابراین، همه ما در معرض این خطر هستیم که احساس کنیم نمی‌توانیم با مقدار اطلاعات موجود در زندگی خود هماهنگ شویم و بهتر آگاه باشیم (Terrile, 2023). در یک محیط اطلاعاتی متغیر، اطلاعات نیز مدام در حال تغییر هستند، کسانی می‌توانند در چنین شرایطی زنده بمانند و پیشرفت کنند که سواد اطلاعاتی با اعتمادبه‌نفس فوق‌العاده دارند. لذا درک عوامل ایجادکننده اضطراب اطلاعاتی برای متخصصان و مریبان اطلاعاتی، مدیران و به‌ویژه کسانی که در آموزش سواد اطلاعاتی مشغول‌اند، در کاهش اضطراب و مبارزه با اثرات آن بر زندگی شخصی و حرفه‌ای افراد

کمک می‌کند؛ لذا بررسی و پرداختن به اضطراب اطلاعاتی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (Navid & Anwar, 2019). از قدیم مؤسسات اجتماعی همانند دانشگاه‌ها، جراید اطلاعات و دانش را ارزیابی نموده و منتشر می‌کردند، اما امروزه اغلب مؤسسات مجازی، اطلاعات را مدیریت می‌کنند و بدون پالایه کردن، آن‌ها را منتشر می‌کنند (Memmi, 2023). همسو با یافته‌های وورمن (۱۹۸۹)، ایمان‌زاده و همکاران (۱۳۹۸)، باراباسی و فرانگوس (۲۰۱۴) و نوید و انور (۲۰۱۹)، اضطراب اطلاعاتی اضطرابی از نوع شناختی و معرفت‌شناختی است. اضطراب اطلاعاتی یک اضطراب نوظهوری است و در سایه گسترش و تغییر دیدگاه‌های معرفت‌شناختی اتفاق افتاده است.

همسو با یافته‌های پژوهش دی اولیویرا و همکاران (۲۰۲۳)، ایمان‌زاده و همکاران (۱۳۹۸)، تریل^۱ (۲۰۲۳) اضطراب اطلاعاتی یک اضطراب چندبعدی است و فقط در سایه سرریزی اطلاعات حاصل نمی‌شود. ابعاد متفاوتی برای اضطراب اطلاعاتی وجود دارد که علاوه بر سرریزی اطلاعات، ناتوانی فرد در دسترسی و پیدا کردن اطلاعات و ناتوانی فرد در فهم و پردازش اطلاعات را از دیگر ابعاد اضطراب اطلاعاتی می‌توان حساب کرد. اضطراب اطلاعاتی بیشتر از روش انتقال به حجم اطلاعات وابسته است و قسمت اعظم آن، نه از فقر اطلاعاتی و نه اعتیاد به اطلاعات، بلکه از عرضه بیش از تقاضای اطلاعات ناشی می‌شود (Hartge, 2017). عرضه بیش از تقاضای اطلاعات از گسترش دسترسی به داده‌ها و همچنین خودکار شدن دسترسی به آن‌ها ناشی می‌شود (Riddle, 2012). در حقیقت انسان عصر حاضر در شکاف بین سرریزی اطلاعات و اینکه با آن همه اطلاعات چه کند، گرفتار شده است (Fox, 1998). با گسترش فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی عوامل ارتباطی و نظام ارتباطی از جمله کاهش نقش خانواده به‌عنوان مرجع، کاهش ارتباط والدین با فرزندان، شکاف نسلی به دلیل رشد فن‌آوری، از بین رفتن حریم بین فرزندان و والدین به‌طور کلی تضعیف روابط بخصوص روابط عاطفی بین افراد آسیب می‌بیند. اگرچه پژوهش بارون^۲ (۲۰۱۴) بر این نکته تأکید دارد که با پیچیدگی کار و اشتغال ذهنی افراد همراه با سرریز اطلاعاتی، حواس پرتی بیشتر و احساس تنهایی کمتر می‌شود، ولی اکثر پژوهش‌ها بر پیامد منفی اضطراب اطلاعاتی نظیر احساس تنهایی، احساس رهاشدگی و وانهادگی و افسردگی و... اشاره دارند (ایمان‌زاده و همکاران، ۱۳۹۸). نظریه پردازان زیادی در باب احساس تنهایی

1. Terrile, V. C.

2. Baron, N. S.

و انواع آن نظریه‌پردازی کرده‌اند. از منظر روان‌درمان‌گرایان، پدیده‌ی تنهایی در سه سطح تنهایی بین فردی، درون فردی و هستی‌گرا قابل‌بررسی است. اروین یالوم در کتاب روان‌درمانی اگزیستانسیال تنهایی اگزیستانسیال را جدایی میان فرد از دنیا و یک وضعیت ذهنی ناخوشایند می‌داند؛ اما در همان حال تنهایی یکی از ابعاد ضروری زندگی است. تنهایی وجودی نتیجه جدایی گسترده‌تر مربوط به ماهیت هستی و به‌ویژه فقدان معنا در زندگی است. یک فرد ممکن است در جمع دیگران باشد اما تنهایی وجودی را تجربه کند (Laesson et al., 2019). از منظر چانگ و همکاران^۱ (۲۰۲۰)، احساس تنهایی اگزیستانسیال که به‌نوعی سارتر و یالوم آن را حاصل فقدان معنا در زندگی بشری و جدایی بشر از هویت خود عنوان می‌کنند و از چهار ویژگی اساسی «از دست دادن کنترل زندگی»، «درک نشدن»، «تجربه انزوا» و «ناتوانی در شناسایی معنای زندگی» برخوردار است، قابل‌رفع است. از دیدگاه آن‌ها افرادی که از احساس تنهایی اگزیستانسیال برخوردار هستند با گرایش انسان به فضای مجازی که مشخصه آن بمباران اطلاعاتی است، احساس رهاشدگی و پرتاب‌شدگی در سایه این اطلاعات بیشتر می‌شود. در واقع اضطراب اطلاعاتی در سایه سردرگمی انسان در نظم دهی به دانش و اطلاعات و غوطه‌ور شدن فرد در آن است. اضطراب اطلاعاتی که در سایه و بستر رشد ریزوماتیک شبکه‌های اجتماعی و در بستر معرفت‌شناسی ریزومی به وجود آمده است، به‌عنوان تهدیدی برای زندگی بشری تلقی می‌شود و پیامدهای جسمی، اجتماعی، روان‌شناختی و حتی آموزشی متفاوتی را می‌تواند برای فرد به ارمغان بیاورد که عدم مواجهه صحیح با این تهدیدها و عدم کنترل این نوع اضطراب، می‌تواند کیفیت زندگی فرد را در همه ابعاد آن تحت تأثیر قرار دهد. شبکه‌های ریزومی علاوه بر این که کارکرد قلمروزدائی در حوزه دانش و ارتباطات دارند (Cadell, 2013). محل گردهمایی میلیون‌ها کاربر اینترنت است که بدون توجه به مرزهای جغرافیایی، زبان، جنس و فرهنگ به تعامل و تبادل اطلاعات می‌پردازند (Leinhardt, 2013). از ویژگی‌های اصلی این نوع فضاها قلمروزدائی در حوزه دانش و ارتباطات (Cadell, 2013) و توانائی خلق اثر و عاملیت در تدوین محتوای است (Barabási & Frangos, 2014). رسانه‌های اجتماعی و شبکه‌های ریزومی با بمباران اطلاعاتی و ارائه دانش بی‌اندازه با ویژگی‌های خاص خود خیلی از ابعاد زندگی بشری بخصوص اخلاق را تحت تأثیر خود

^۱. Chung et al.

قرار داده‌اند (Bott & Spillius, 2014). شدورف^۱ (۲۰۰۱)، اظهار داشت که اضطراب اطلاعاتی می‌تواند اشکال مختلفی داشته باشد. اولین مورد «نامیدی از ناتوانی» در «همگام ماندن» با حجم داده‌های موجود در زندگی ما است. دوم، ناامیدی از کیفیت چیزی که با آن مواجه می‌شویم - به‌ویژه آنچه به‌عنوان خبر می‌گذرد. این به نیاز به به‌روز بودن و آگاهی مداوم اشاره دارد. سوم، احساس گناه ناشی از «آگاه نبودن بهتر»، عدم توانایی در هماهنگی با حجم داده‌هایی که به‌عنوان اطلاعات مخفی می‌شوند. چهارم، احتمالاً آخرین مورد، غرور خطرناکی است که برای «دانستن چیزهای اول» ایجاد می‌شود.

فضاهای مجازی و ریزومی و شبکه‌های اطلاعی با رشد روزافزون خود، هم از ویژگی‌های مثبت و هم از ویژگی‌های منفی برخوردارند و این امر مستلزم این است که فرصت‌ها و تهدیدهای بالقوه و بالفعل آن‌ها را بشناسیم که در آن صورت می‌توانیم از آن‌ها به‌عنوان ابزاری مفید برای بهبود کیفیت زندگی خود و جامعه‌مان استفاده کنیم و اگر زمان کافی را صرف شناخت عمیق آن‌ها نکنیم، ممکن است اثرات منفی آن آسیب‌های جبران‌ناپذیری را به جامعه وارد کند. از طرف دیگر با توجه به دسترسی گسترده افراد به اطلاعات و شبکه‌های اطلاعاتی، فضای مجازی و شبکه‌های مجازی و سهولت دستیابی به آن‌ها، افراد در معرض آسیب‌های ناشی از آن هستند. وجود اضطراب اطلاعاتی در افراد می‌تواند با فاکتورهایی نظیر کم‌خوابی، اشیاع اطلاعاتی و به‌تبع آن عدم نیاز به یادگیری در موقعیت‌های متفاوت زندگی باشد. اگرچه اضطراب اطلاعاتی خود پیامد برخی عوامل از جمله غوطه‌وری در فضای مجازی است، خود آن می‌تواند پیامدهای دیگری را هم موجب شود. اگرچه غلبه بر اضطراب نمی‌تواند در کوتاه‌مدت اتفاق بیفتد و مستلزم تغییرات بنیادین در نظام معرفت‌شناسی، هستی‌شناسی و حتی نظام ارزش‌شناسی فرد است ولی می‌توان با اتخاذ رویکردهایی بر این موانع غلبه کرد.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

---

¹. Shedroff, N.

ORCID

Ali Imanzadeh <http://orcid.org/0000-0002-1502-8482>
Naeimeh Beyrampour <http://orcid.org/0009-0002-2543-1862>
Basmenj
Maryam Marandi Heidarloo <http://orcid.org/0009-0008-3709-9573>

منابع

ایمان‌زاده، علی، کریمی، جواد و فرح‌پور بناب، فاطمه. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش سواد رسانه‌ای بر کاهش اضطراب اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه تبریز. *پژوهش‌های ارتباطی (پژوهش و سنجش)*، ۲۶ (۴ (پیاپی ۱۰۰))، ۱۷۳-۲۰۷.

دوست زاده، زهرا و حاجی زین‌العابدینی، محسن. (۱۴۰۱). *سرریز اطلاعات و نقش آن در ایجاد اضطراب اطلاعاتی*. *نشاء علم*، ۱۳ (۱)، ۲۶-۳۲.

References

- Al-Youzbaky, B. A., & Hanna, R. D. (2022). The effect of information overload, and social media fatigue on online consumers purchasing decisions: the mediating role of technostress and information anxiety. *Journal of System and Management Sciences*, 12(2), 195-220.
- Allison, M. P. (2006). *The effects of quality improvement high-performance team membership on information anxiety* [Doctoral dissertation, Touro University International].
- Bapat, S. S., Patel, H. K., & Sangsiry, S. S. (2017). Role of information anxiety and information load on processing of prescription drug information leaflets. *Pharmacy*, 5(4), 57.
- Barabási, A. L., & Frangos, J. (2014). *Linked: the new science of networks science of networks*. Basic Books.
- Baron, N. S. (2014). Consequences of Connection: Loneliness, Reading, and Robots. *Communication & Social Change*, 2(1), 2-30.
- Bawden, D., & Robinson, L. (2009). The dark side of information: overload, anxiety and other paradoxes and pathologies. *Journal of information science*, 35(2), 180-191.
- Belabbes, M. A., Ruthven, I., Moshfeghi, Y., & Rasmussen Pennington, D. (2023). Information overload: a concept analysis. *Journal of Documentation*, 79(1), 144-159.
- Blundell, S., & Lambert, F. (2014). Information anxiety from the undergraduate student perspective: a pilot study of second-semester freshmen. *Journal of Education for Library and Information Science*, 55(4), 261-273.
- Bott, E., & Spillius, E. B. (2014). *Family and social network: Roles, norms and external relationships in ordinary urban families*. Routledge.
- Brown, J. S., & Duguid, P. (2017). *The Social Life of Information: Updated, with a New Preface*. Harvard Business Review Press.

- Cadier, A., Ding, J., & El Khazzar, S. (2021). *Information Anxiety on Mobile Social Media*. Shi, X. (2022). Intelligent Relaxation System for Information Anxiety [Doctoral dissertation, Rochester Institute of Technology].
- Cadell, L. (2013). Socially practical or practically unsociable? A study into social media policy experiences in Queensland cultural heritage institutions. *Australian Academic & Research Libraries*, 44(1), 3-13.
- Case, D. (Ed). (2007). *Looking for information*. Emerald Group Publishing.
- Catedrilla, J., Ebarido, R., Limpin, L., De la Cuesta, J., Ching, M. R., Trapero, H., & Leano, C. (2020, November). Loneliness, boredom and information anxiety on problematic use of social media during the COVID-19 pandemic. In *Proceedings of the 28th international conference on computers in education* (pp. 52-60). Asia-Pacific Society for Computers in Education.
- CATEDRILLA, J., EBARDO, R., LIMPIN, L., VEGA, C. J. D., & DOCE, L. J. (2022). Health Anxiety, Information Anxiety, and Internet Self-Efficacy on Cyberchondria among Filipino Young Professionals during the COVID-19 Pandemic. In *30th International Conference on Computers in Education Conference, ICCE 2022* (pp. 604-610).
- Chung, B. P., Olofsson, J., Wong, F. K., & Rämgård, M. (2020). Overcoming existential loneliness: a cross-cultural study. *BMC geriatrics*, 20(1), 1-12.
- Conhaim, W. (2001). *Review of Information Anxiety 2* [Review of the book *Information Anxiety 2*, by R. S. Wurman]. *Link-Up*, 18(3), 11-12.
- De Oliveira, M., De Vargas Corrêa, M., & Caregnato, S. E. (2023). Ansiedade de informação: efeitos no comportamento informacional de estudantes em mobilidade acadêmica no exterior. *e-Ciencias de la Información*, 13(2). DOI: 10.15517/eci.v13i2.53038
- Diliniika, J. S. (2023). Is Library Anxiety a Real Phenomenon: A Review. *Journal of the University Librarians Association of Sri Lanka*, 26(1), 1-19.
- Eklof, A. (2013). Understanding information anxiety and how academic librarians can minimize its effects. *Public Services Quarterly*, 9(3), 246-258.
- Fox, J. (1998). *Conquering information anxiety: Relief from your data glut*. Retrieved from <http://www.ibt-pep.com/articles/dataglutrelief.doc>
- Girard, J., & Allison, M. (2008). Information anxiety: Fact, fable or fallacy. *Electronic Journal of Knowledge Management*, 6(2), 37-50.
- Halpern, R. (2016). Active learning works! Until it doesn't: measuring the effectiveness of activity-based learning exercises on information anxiety. *Journal of Library & Information Services in Distance Learning*, 10(3-4), 242-253.
- Hartog, P. (2017). A Generation of Information Anxiety: Refinements and Recommendations. *The Christian Librarian*, 60(1), 44-55.
- Hoq, K. M. G. (2014). Information Overload: Causes, Consequences and Remedies-A Study. *Philosophy and Progress*, 11(2), 49-68.

- Jiao, Q. G., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). The impact of information technology on library anxiety: The role of computer attitudes. *Information technology and libraries*, 23(4), 138-144.
- Jorgensen, C., & Liddy, E. D. (2011). Information access or information anxiety? An exploratory evaluation of book index. *Indexer*, 1(20), 64-68.
- Katopol, P. (2010, October). Information anxiety, information behavior, and minority graduate students. In *Proceedings of the 73rd ASIS&T Annual Meeting on Navigating Streams in an Information Ecosystem-* 47 (pp. 1-2).
- Kirby, P. L., Reynolds, K. A., Walker, J. R., Furer, P., & Pryor, T. A. (2018). Evaluating the quality of perinatal anxiety information available online. *Archives of women's mental health*, 21, 813-820.
- Kuhlthau, C. C. (1991). Inside the search process: Information seeking from the user's perspective. *Journal of the American society for information science*, 42(5), 361-371.
- Larsson, H., Edberg, A. K., Bolmsjö, I., & Rämngård, M. (2019). Contrasts in older persons' experiences and significant others' perceptions of existential loneliness. *Nursing Ethics*, 26(6), 1623-1637. DOI:10.1177/0969733018774828
- Leinhardt, S. (Ed.). (2013). *Social networks: A developing paradigm*. Elsevier.
- Leslie, H. S., & Johnson, N. (2022). Communicating the balancing of the scales for gender equity in business schools: a multi-country perspective. *Global Journal of Business Disciplines*, 6(1), 23-42.
- Li, L. (2022). The influence of computer network security data encryption technology on internet anxiety patients. *Psychiatria Danubina*, 34(suppl 1), 675-677.
- Lin, S., Cheng, K., & Chuang, S. H. (2021). Three needs and information anxiety on knowledge purchase intentions across online knowledge platforms. *Behavioral Sciences*, 11(10), 127.
- Memmi, D. (2014). Information overload and virtual institutions. *AI & Society*, 29(1), 75.
- Micallef, M., & Porter, C. (2019). Towards Detecting and Managing Information Anxiety in the ICT Industry. In *SEKE*, 18(3), 594-775.
- Mr, O. J. O. (2016). Information anxiety and information overload of undergraduates in two universities in South-West Nigeria. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 1368.
- Naveed, M. A., & Anwar, M. A. (2020). *Towards Information Anxiety and Beyond. Webology*, 17(1), 23-39.
- Naveed, M. A., & Anwar, M. A. (2019). Modeling information anxiety. *Library Philosophy and Practice*, 55(4), 283-292.
- Rhem, A. J. (2016). *Knowledge management in practice*. Auerbach Publications.
- Riddle, L. J. (2012). *Infoglut: Does it hinder the online learning experience of nontraditional students?* [Doctoral dissertation, Northcentral University, Scottsdale, AZ].

- Shedroff, N. (2001). Forms of information anxiety. In R. S. Wurman (Ed.), *Information Anxiety 2* (pp. 15-16). Indianapolis, IA: Que
- Schick, A. G., Gordon, L. A. & Haka, S. (1990). Information Overload: A Temporal Approach. *Accounting, Organizations and Society*, 15, 199.
- Shi, X. (2022). *Intelligent Relaxation System for Information Anxiety*. Rochester Institute of Technology.
- Talisman, N. W., & Rohrbeck, C. A. (2022). Anxiety and fear: Testing distinctions with theoretically-informed vignettes. *Personality and Individual Differences*, 194, 111640.
- Terrile, V. C. (2023). Finding the answers: Community college students' non-Academic information behaviors. *Community College Journal of Research and Practice*, 47(3), 165-182.
- Toffler, A. (1970). *Future shock*. Bantam.
- Tsai, M. J., & Wu, A. H. (2021). Visual search patterns, information selection strategies, and information anxiety for online information problem solving. *Computers & Education*, 172, 104236.
- VanPatter, G. K. (2013, June 5). Re-appreciating Richard Saul Wurman. *Humantific: Sensemaking for Changemaking*. Retrieved from <http://www.humantific.com/starving-for-understanding/>
- Wurman, R. S. (1989). *Information anxiety*. New York, Doubleday.
- Xu, C., & Yan, W. (2022). The relationship between information overload and state of anxiety in the period of regular epidemic prevention and control in China: a moderated multiple mediation model. *Current Psychology*, 42(25), 1-18.
- Xiang, K., Qiao, G., Gao, F., & Cao, Y. (2021). Information anxiety, intergroup emotion, and rational coping in hotel employees under normalized pandemic prevention measures. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 48, 344-356.

References [In Persian]

- Imanzadeh, A., Karimi, J., & Farajpour Bonab, F. (2020). The effectiveness of media literacy education on reducing information anxiety among students of Tabriz University. *Communication Research*, 26(100), 173-207. DOI:10.22082/CR.2019.107908.1837. [In Persian]
- Doostzade, Z., & Haji Zeinolabedini, M. (2022). Information Overflow and Its Role in Causing Anxiety. *Science Cultivation*, 13(1), 26-32. 20.1001.1.2008935.1401.13.1.6.9 [In Persian]

استناد به این مقاله: ایمان‌زاده، علی، بیرام‌پور باسمنج، نعیمه و مرندی حیدرلو، مریم. (۱۴۰۳). اضطراب اطلاعاتی و حدود و ثغور آن: مطالعه‌ای به روش مرور نظام‌مند. فصلنامه بازیابی دانش و نظام‌های معنایی، ۱۱(۴۱)، ۱۶۱-۱۹۸. DOI: 10.22054/jks.2024.76750.1623

Journal of Knowledge Retrieval and Semantic Systems is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

پروپوزیشن گاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی